

PEDRA SECA

Xavier Gual

EMPRESARI @xaviergual

FALSTAFF RECLAMA MÉS ATENCIÓ

Un home enorme, gras i amb veu de tro era al capdavant del grup d'artistes i tècnics que van arribar a Cardona fa cinquanta anys per fer cine. Va escollir aquesta racó imponent per realitzar-hi una de les obres màximes de la cinematografia. Segurament, ell no s'ho pensava encara, però va ser així i va vincular per sempre el seu castell i la col·legiata de Sant Vicenç amb l'anomenat setè art. Feia molt que havia rodat «Ciudadà Kane», el més conegut i celebrat de tots els seus films, però el que va fer per aquí era el favorit del seu director i protagonista. L'Acadèmia del Cinema Europeu acaba de nomenar aquest enclavament del Bages que ell va immortalitzar com a Tresor de la Cultura Cinematogràfica Europea. Aquest guardó és tan potent i poc concedit que situa l'indret al nivell de les escales d'Odessa

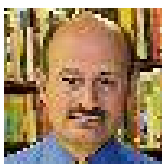
que surten a «El cuirassat Potemkin» o la roda de Viena d'«El Tercer home». «Campanades a mitja nit» és una peça cabdal, i durant els intensos quinze dies que Orson Welles va ser per aquí hi va deixar una mica de la pols d'estrelles que portava a les seves butxaques. És cert que el rodatge va durar nou mesos i va passar per altres paratges diferents d'arreu d'Espanya, però les dues setmanes cardonines van ser les centrals. Més de mitja hora del metratge definitiu és el que n'ha quedat, amb escenes d'una fosca col·legiata romànica a on el rei Enric IV, interpretat per John Gielgud (un protogai detingut als cinquanta per escàndol sexual) retreu al príncep i fill seu que faci una vida tan dissoluta al costat de l'excessiu, aprofitat, covard i mentider Falstaff, que interpreta Welles. La relativament poca memòria escrita o gràfica de que es dispo-

sa d'aquells dies, més enllà de les imatges de la cinta i la col·lecció de fotos de la Colita, es compensa amb el record oral amb les anècdotes de rigor. Sembla indiscutible que va ser ell qui va introduir el whisky per aquestes contrades quan era un beuratge quasi desconegut fins aquell moment. Després de filmar a Cardona, anava a dormir a l'hostal del castell de Berga, i tant en un espai com a l'altre el recorden consumint aquest licor compulsivament. De fet, en els primers plans s'aprecien perfectament els efectes de l'alcohol. Desconec si ho feia per voluntat pròpia o per «exigències del guió», el qual l'obligava a mostrar-se com una homenet desmesurat en totes els seus significats. Atès que la part cinematogràfica ha estat prou estudiada per experts locals i internacionals, crec poder-hi afegir poca cosa nova. Prefereixo fer ficció sobre el que devia

pensar quan va arribar un artista com ell, avesat a moure's per Londres i Nova York. La nostra terra d'aquells temps era en blanc i negre de debò. Carreteres recargolades i fondes de traginers, els carros convivint amb alguns cotxes, potser amb corrues de quitxalla perseguint-los per allà a on anessin i gent amb espardenyes de vet betes convivint amb els que acostumaven a anar amb esmòquing unes quantes vegades al mes. No hi devia haver quasi ningú que parlés el seu idioma. De fet, el dolent de la pel·lícula, l'espanyol Fernando Rey, el van haver de doblar després perquè tenia un accent tan marcat que el feia poc creïble fent de vil anglès. La seva estada no va passar despercebuda, però l'ús que se'n ha fet a posteriori ha estat molt per sota de les possibilitats reals i pràctiques. És una història de clarobscur, però el rendiment ha estat quasi nul. El castell de Cardona és un monument imponent que impacta quan s'albira per primera vegada, però està

infrautilitzat. Tinc els meus dubtes que formar part de la xarxa de Paradors de l'Estat sigui una bona cosa respecte de la gestió en mans d'una cadena privada d'hoteles amb més idees i menys cotilles per fer que hi passessin coses importants i sovint. Per comparació, recomano fer una visita a Carcassona per comprovar què es podria fer per atreure riades de gent. Sempre he combregat amb la forma en què els francesos promocionen les seves pedres i els seus fets històrics. Si fos a l'altre cantó de la frontera, tindriem rètols promocionals pertot arreu i imatges de l'actor a dojo. Potser no cal fer-hi un parc temàtic a l'americana, però fets tan potents en emplaçaments únics s'haurien d'explotar molt més. Els pobles d'aquí necessiten iniciatives per créixer econòmicament, les idees hi són, a vegades només cal mirar enrere en el calendari i adoptar-les. De moment, s'ha guanyat una placa en una paret i un cap gros rèplica del mite. Rosebud.

PALMIRA, EL TRESOR IRREEMPLAÇABLE

A PEU DE PÀGINA

Antoni Daura i Jorba
LLIBRETER

L'any 2001 Mullar Omar, líder dels talibans de l'Afganistan, va publicar un edicte on decretava que totes les estàtues i representacions artístiques no islàmiques, localitzades al seu país, s'havien de destruir. Ni hi feia res per a ells que fossin pròpies de cultures precedents que havien habitat aquell territori molt abans. Això va provocar la destrucció dels Budes de Bamian, estàtues tallades a la roca d'un espectacular penya-segat al segle VI,

declarades Patrimoni Cultural de la Humanitat per la UNESCO. Abans d'aquest decret, els talibans ja havien entrat al Museu de Kabul, la capital, per trencar-hi estàtues. Possiblement, la cosa no estava només pensada en clau interna, sinó com una provocació al món civilitzat que valora culturalment aquest patrimoni. Síria, on hi ha qui diu que aquesta guerra que ja dura uns quants anys, enmig del vesper en què s'ha convertit el Pròxim Orient, ja es podria considerar un primer capítol de la Tercera Guerra Mundial, ha viscut darrerament nombroses destruccions de patrimoni històric i artístic per part d'aquest grup autoanomenat Estat Islàmic o Daesh que porta de corcoll tot Occident i elimina alhora poblacions autòctones que no combreguen amb el seu ideari. Però, a banda de saquejos a diversos museus, la destrucció d'una part important del gran complex arqueològic de Palmira ha estat, possiblement, la que ha

despertat més rebuig i astorament a escala mundial. Una gran ciutat romana, nascuda al segle I a.C., sobre l'assentament de l'antic imperi hel·lenístic selèucida. Aquest indret singular ens evoca també personatges històrics i literaris com la reina Zenòbia, font d'inspiració de diverses òperes vuitcentistes i d'obres pictòriques clàssiques. I és, com tantes d'altres ciutats grecoromanes, un indret singular on el pòsit de la cultura clàssica, de la qual som hereus, es manifesta amb gran força. És per això que aquest fet lamentable ha generat més ressò que d'altres. Precisament l'historiador francès Pau Veyne, un dels principals experts de l'antiguitat, acaba de publicar «Palmira. El tresor irreemplaçable», en edició catalana d'Angle, on fa una magnífica síntesi de la història d'aquesta ciutat. No han estat pas les úniques destruccions patrimonials ni, lamentablement, seran les últimes. De fet, al llarg de tota la histò-

ria de la humanitat, la recerca arqueològica detecta sovint destruccions que van més enllà d'una batalla campal circumstantial, sinó que obeeix a un pla sistemàtic de destrucció. No podem caure en el parany de pensar ara que la religió i la cultura musulmana són proclius a esborrar els testimonis materials que no els són propis. Ni tampoc que, malgrat no tenir representacions de Déu, sigui radicalment iconoclasta. Segles enrere, en el període d'apogeu de l'antic Al-Andalus (segles X-XIV), la ciència i el pensament andalusins va fer de pont entre Orient i Occident i va pouar força en la filosofia dels clàssics grecs. Evidentment això no té res a veure amb la retirada de l'espai públic d'elements propis de períodes històrics que cal superar i treure del seu lloc preeminent, com les corresponents a sagnants dictadures de casa nostra. Una cosa és la destrucció i l'altra la seva museïtzació!

Bda. Viladordis. Camí de Viladorada, 19
08243 Manresa 93 874 19 38
www.viverserra.net

PER TOTS SANTS
Fes l'encàrrec anticipat per fer l'ofrena als teus difunts

30 i 31 OBERT TOT EL DIA
1 DE NOVEMBRE DE 9 A 14 h

Especialistes de l'art floral (rams, centres, corones...)
Decoració en general (bodes, batejos...)
Rams per regalar, d'aniversari o d'obsequi
12.000 m2 de botiga